

Θεωρία Οικονομικής Πολιτικής

Διάλεξη 8: Η Δημοσιονομική Πολιτική II

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Διδάσκων: Γιώργος Μαυρόπουλος

Οκτώβριος 31, 2025

Δημοσιονομική πολιτική και ζήτηση

- Επίδραση Κεϋνσιανής θεωρίας.
- Η μακροοικονομική πολιτική **στοχεύει στο προϊόν πλήρους απασχόλησης** (π.χ., δυσμενής διαταραχή ζήτησης: αύξηση δημοσίων δαπανών ή μείωση φορολογίας).
- Το πλαίσιο αυτό βασίζεται σε **δύο κυρίως υποθέσεις**:
 - ❶ Ακαμψία τιμών (βραχυρόνια).
 - ❷ Η αύξηση των δημοσίων δαπανών δεν αντισταθμίζεται από την μείωση των ιδιωτικών δαπανών.
- Ο λόγος της μεταβολής του προϊόντος προς την αρχική εξωγενή μεταβολή της συνολικής ζήτησης ονομάζεται **κεϋνσιανός πολλαπλασιαστής**.

Δημοσιονομική πολιτική και ζήτηση

$$C = aY + b \quad \text{με } a, b > 0$$

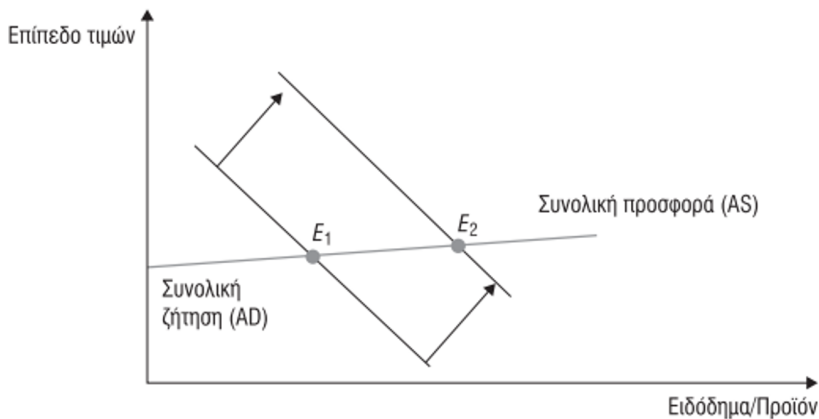
$$Y = C + \bar{I} + \bar{G}$$

Προκύπτει ο κεϋνσιανός πολλαπλασιαστής:

$$\Delta Y = \frac{\Delta \bar{G}}{(1 - \alpha)}$$

$$\frac{\Delta Y}{\Delta \bar{G}} = \frac{1}{1 - \alpha}$$

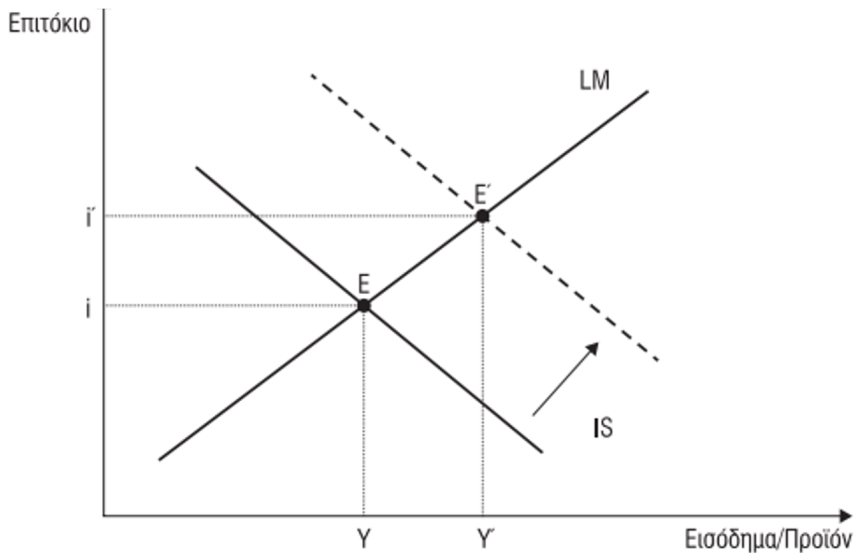
Δημοσιονομική πολιτική και ζήτηση

ΣΧΗΜΑ 4.12

Επίδραση μιας Κεϋνσιανής δημοσιονομικής επέκτασης στο πλαίσιο του υποδείγματος AD-AS

Δημοσιονομική πολιτική και ζήτηση

Δημοσιονομική πολιτική και ζήτηση

- Επειδή η νομισματική πολιτική και η δημοσιονομική πολιτική είναι σε κάποιο βαθμό συμπληρωματικές, η Κεϋνσιανή προσέγγιση οδηγεί στη ιδέα μιας **συνδυασμένης πολιτικής**.
- **Υποστηρικτική νομισματική πολιτική**: διατήρηση επιτοκίου έπειτα από δημοσιονομική επέκταση.
- Κίνητρο παρέμβασης της κυβέρνησης στην ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας (ΚΤ).
- **Μη αντίδραση της ΚΤ**: (1) όταν το ονομαστικό επιτόκιο είναι πολύ χαμηλό· (2) σε επεκτάσεις μικρών χωρών εντός νομισματικών ενώσεων.

Δημοσιονομική πολιτική και ζήτηση - διαχρονική βελτιστοποίηση

- Υποθέσαμε ότι τα νοικοκυριά καθορίζουν το επίπεδο των δαπανών τους με βάση το τρέχον εισόδημά τους.
- Μεγιστοποίηση διαχρονικής χρησιμότητας.
- Η δημοσιονομική πολιτική θα ήταν αναποτελεσματική - μια στήριξη του τρέχοντος εισοδήματος μέσω προσωρινά χαμηλότερων φόρων (ή αύξηση των δημοσίων δαπανών) θα έχει μηδενική επίδραση στην τρέχουσα κατανάλωση.
- Αύξηση δημοσίων δαπανών και μείωση ιδιωτικής κατανάλωσης. Η ουδετερότητα της δημοσιονομικής πολιτικής είναι γνωστή ως Ρικαρντιανή ισοδυναμία.

Δημοσιονομική πολιτική και ζήτηση - διαχρονική βελτιστοποίηση

- Ένα μέρος των σχεδίων κατανάλωσης των νοικοκυριών λαμβάνει υπόψη του τον διαχρονικό εισοδηματικό περιορισμό, το οποίο επηρεάζει τον κεϋνσιανό πολλαπλασιαστή.
- Οι περισσότερες εμπειρικές μελέτες απορρίπτουν την πλήρη Ρικαρντιανή ισοδυναμία: **επιβεβαιώνουν την μερική επίδρασή της**, η οποία συνεπάγεται την μειωμένη αποτελεσματικότητα της δημοσιονομικής πολιτικής.
- Μακροοικονομικές αναλύσεις με **συνένωση δύο τύπων νοικοκυριού**: (1) πρόσβαση σε απεριόριστη πίστωση και διαχρονική βελτιστοποίηση, και (2) περιορισμοί ρευστότητας και μη διαχρονική βελτιστοποίηση.

Δημοσιονομική πολιτική και ζήτηση - διαχρονική βελτιστοποίηση

- Αλληλοεπικαλυπτόμενες γεννιές (overlapping generations models).
- Άν κάθε γεννιά **ενδιαφέρεται** για τους απογόνους της: λιγότερο αποτελεσματική δημοσιονομική πολιτική (Ρικαρντιανή ισοδυναμία).
- Άν κάθε γεννιά **δεν ενδιαφέρεται** για τους απογόνους της: πιο αποτελεσματική δημοσιονομική πολιτική.

Επιχειρήματα κατά της Κεϋνσιανής προσέγγισης

- ❶ **Χρηματοδοτικός παραγκωνισμός:** Μετά από μια δημοσιονομική επέκταση, η μείωση της εθνικής αποταμίευσης μπορεί να προκαλέσει **αύξηση του πραγματικού επιτοκίου** με αποτέλεσμα την πτώση της ιδιωτικής ζήτησης.

Επιχειρήματα κατά της Κεϋνσιανής προσέγγισης

- ❶ **Χρηματοδοτικός παραγκωνισμός:** Μετά από μια δημοσιονομική επέκταση, η μείωση της εθνικής αποταμίευσης μπορεί να προκαλέσει **αύξηση του πραγματικού επιτοκίου** με αποτέλεσμα την πτώση της ιδιωτικής ζήτησης.
- ❷ **Ακαμψία προσφοράς:** Η προσαρμογή των σχετικών τιμών μπορεί να είναι αρκετά γρήγορη ώστε η ισορροπία στην αγορά αγαθών να προσδιορίζεται κυρίως από την πλευρά της προσφοράς.

Επιχειρήματα κατά της Κεϋνσιανής προσέγγισης

- ❶ **Χρηματοδοτικός παραγκωνισμός:** Μετά από μια δημοσιονομική επέκταση, η μείωση της εθνικής αποταμίευσης μπορεί να προκαλέσει **αύξηση του πραγματικού επιτοκίου** με αποτέλεσμα την πτώση της ιδιωτικής ζήτησης.
- ❷ **Ακαμψία προσφοράς:** Η προσαρμογή των σχετικών τιμών μπορεί να είναι αρκετά γρήγορη ώστε η ισορροπία στην αγορά αγαθών να προσδιορίζεται κυρίως από την πλευρά της προσφοράς.
- ❸ **Επιπτώσεις από την πλευρά της προσφοράς:** Μακροπρόθεσμα, μια μόνιμη αύξηση των δημόσιων δαπανών πρέπει να χρηματοδοτηθεί από ισοδύναμο ποσό εισπράξεων σε φόρους (πιθανή μείωση προσφοράς εργασίας).

Εμπειρικές μεθοδολογίες

- Η επίδραση της δημοσιονομικής πολιτικής είναι πρωτίστως εμπειρικό ζήτημα.
- Προσωμοιώσεις (simulations).
- Υποδείγματα VAR.
- Ανάλυση δεδομένων δημοσιονομικών επεισοδίων.

Εμπειρικές μεθοδολογίες

- $x_t = c_1 t_t + c_2 g_t + e_t$

TABLE II
ESTIMATED CONTEMPORANEOUS COEFFICIENTS

	c_1	c_2	b_2	a_2
DT				
coeff.	-0.868	0.956	-0.047	-0.187
<i>t</i> -stat.	-3.271	2.392	-1.142	-1.142
<i>p</i> -value	0.001	0.018	0.255	0.255
ST				
coeff.	-0.876	0.985	-0.057	-0.238
<i>t</i> -stat.	-3.255	2.378	-1.410	-1.410
<i>p</i> -value	0.001	0.019	0.161	0.161

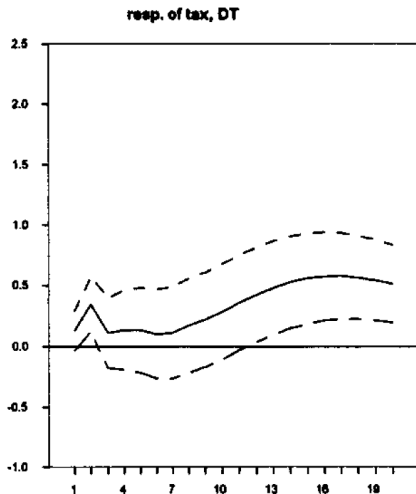
DT: Deterministic Trend; ST: Stochastic Trend.

Sample: 1960:1-1997:4.

c_1 : effect of t on x within quarter;

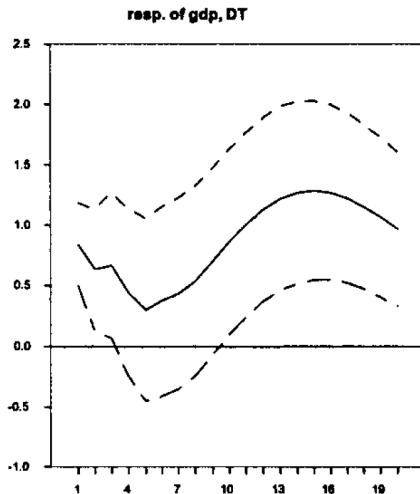
Εμπειρικές μεθοδολογίες

- Απόκριση (response) της φορολογίας σε ένα μοναδιαίο θετικό σοκ δημοσίων δαπανών.

Εμπειρικές μεθοδολογίες

- Απόκριση (response) του ΑΕΠ σε ένα μοναδιαίο θετικό σοκ δημοσίων δαπανών.

Ο εμπειρικός πολλαπλασιαστής

- Κατά μέσο όρο ο πολλαπλασιαστής δημοσίων δαπανών είναι κοντά στη μονάδα και υψηλότερος σε μεγάλες και ανοικτές οικονομίες.

Ο εμπειρικός πολλαπλασιαστής

- Κατά μέσο όρο ο πολλαπλασιαστής δημοσίων δαπανών είναι κοντά στη μονάδα και υψηλότερος σε μεγάλες και ανοικτές οικονομίες.
- Τα χαρακτηριστικά της οικονομίας επηρεάζουν το δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή.

Ο εμπειρικός πολλαπλασιαστής

- Κατά μέσο όρο ο πολλαπλασιαστής δημοσίων δαπανών είναι κοντά στη μονάδα και υψηλότερος σε μεγάλες και ανοικτές οικονομίες.
- Τα χαρακτηριστικά της οικονομίας επηρεάζουν το δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή.
- Ο βαθμός νομισματικής υποστήριξης επηρεάζει σημαντικά το δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή.

Ο εμπειρικός πολλαπλασιαστής

- Κατά μέσο όρο ο πολλαπλασιαστής δημοσίων δαπανών είναι κοντά στη μονάδα και υψηλότερος σε μεγάλες και ανοικτές οικονομίες.
- Τα χαρακτηριστικά της οικονομίας επηρεάζουν το δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή.
- Ο βαθμός νομισματικής υποστήριξης επηρεάζει σημαντικά το δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή.
- Η επίδραση της δημοσιονομικής πολιτικής ποικίλλει ανάλογα με τις γενικότερες οικονομικές συνθήκες.

Ο εμπειρικός πολλαπλασιαστής

- Κατά μέσο όρο ο πολλαπλασιαστής δημοσίων δαπανών είναι κοντά στη μονάδα και υψηλότερος σε μεγάλες και ανοικτές οικονομίες.
- Τα χαρακτηριστικά της οικονομίας επηρεάζουν το δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή.
- Ο βαθμός νομισματικής υποστήριξης επηρεάζει σημαντικά το δημοσιονομικό πολλαπλασιαστή.
- Η επίδραση της δημοσιονομικής πολιτικής ποικίλλει ανάλογα με τις γενικότερες οικονομικές συνθήκες.
- Η βραχυχρόνια επίδραση μιας προσωρινής δημοσιονομικής επέκτασης ποικίλει σημαντικά ανάλογα με την επιλογή του δημοσιονομικού εργαλείου.

Ο εμπειρικός πολλαπλασιαστής

- Δημοσιονομική εξυγίανση βασισμένη σε περικοπές δημοσίων δαπανών τείνει να έχει σχετικά **περιορισμένες** δυσμενείς επιδράσεις στο ΑΕΠ, ενώ **προσαρμογή μέσω αύξησης φόρων** συνεπάγεται **ισχυρές** αρνητικές επιδράσεις.

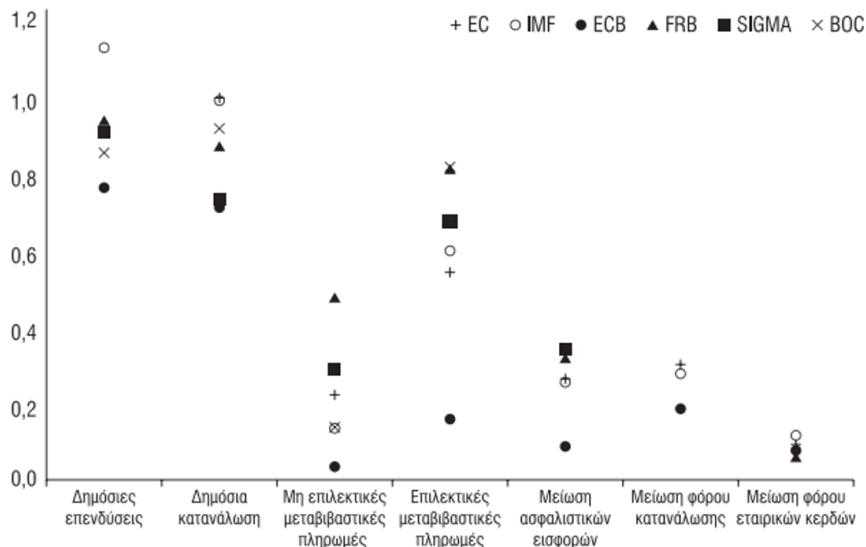
Ο εμπειρικός πολλαπλασιαστής

- Δημοσιονομική εξυγίανση βασισμένη σε περικοπές δημοσίων δαπανών τείνει να έχει σχετικά **περιορισμένες** δυσμενείς επιδράσεις στο ΑΕΠ, ενώ **προσαρμογή μέσω αύξησης φόρων** συνεπάγεται **ισχυρές** αρνητικές επιδράσεις.
- Ο δημοσιονομικός πολλαπλασιαστής τείνει να είναι μικρότερος σε χώρες που εμφανίζουν **μη ισχυρή δημοσιονομική θέση**.

Ο εμπειρικός πολλαπλασιαστής

- Δημοσιονομική εξυγίανση βασισμένη σε περικοπές δημοσίων δαπανών τείνει να έχει σχετικά **περιορισμένες** δυσμενείς επιδράσεις στο ΑΕΠ, ενώ **προσαρμογή μέσω αύξησης φόρων** συνεπάγεται **ισχυρές** αρνητικές επιδράσεις.
- Ο δημοσιονομικός πολλαπλασιαστής τείνει να είναι μικρότερος σε χώρες που εμφανίζουν **μη ισχυρή δημοσιονομική θέση**.
- **Συμπέρασμα:** οι πιο πρόσφατες μελέτες φαίνεται να στηρίζουν την άσκηση σταθεροποιητικής δημοσιονομικής πολιτικής.

Ο εμπειρικός πολλαπλασιαστής

Σύνοψη

- Δημοσιονομική πολιτική και ζήτηση.
- Διαχρονική βελτιστοποίηση.
- Κεϋνσιανή προσέγγιση και Ρικαρντιανή ισοδυναμία.
- Εμπειρικά στοιχεία και πολλαπλασιαστής.